

Arbeiðsgeverafelagið

Hjálparfólk verða sett, tí eingin námsfrøðingur søkjur

Kommunala Arbeiðsgeverafelagið fer ikki at hækka um lønirnar, fyri at tekkjast námsfrøðingunum

TJÓÐHILD PATURSSON

Kommunala Arbeiðsgevarafelagið er ein stórur arbeiðsgevari fyri føroyskar kvinnur. Kvinnur í Føroyum hava eftir tølum frá Hagstovu Føroya lægri lønir enn føroyskir menn. Eigur Kommunala Arbeiðsgevarafelagið at arbeiða fyri at lyfta lønirnar hjá føroysku kvinnunum?

– Ja, tað haldi eg, at man eigur, og at man hevur, sigur Anita Fuglø, leiðari fyri Kommunala Arbeiðsgevarafelagið.

Formaðurin í Pedagogfelagnum, Jógvan Philbrow, nevnið í samrøðu við Vikuskiftissosialin, at ein av orsøkunum til at ójavnvágir í lønarlagnum heldur fram, er sjálvur máttin hitt almenna gevir lønarhækkunar. At geva eitt ávíst prosenttal í lønarhækking hevur við sær, at tey ið hava høgur inntøkur frammanundan fáa meira burturúr lønarhækkingini enn tey lágløntu. Ein lønarhækkun á 2 % av eini lágari løn er nógv minni, í krónum og oyrum, enn 2 % av eini høgari løn. Anita Fuglø, leiðari í Kommunala Arbeiðsgevarafelagnum, er samd í hesum, men visir á at Kommunala Arbeiðsgevarafelagið hevur roynt aðrar hættir.

– Ja, hetta kann gera at munurin økist heldur enn minkar. Men onkuntíð hevur verið roynt at áseta lønarhækkunar í krónum + eitt ávíst %, og eisini bara í krónutali. Men ikki øll hava verið glað fyri hetta; heldur ikki øll láglønarfeløgini.

Jógvan Philbrow, formaður í Pedagogfelagnum, dregur í samrøðuni við Vikuskiftissosialin eisini fram, at tað er ein trupuleiki, at ov nógv námsfrøðingastørv, serliga í dagstovnunum hjá kommununi, verða lýst sum parttíðarstørv.

Anita Fuglø ásannar, at tað er ein trupuleiki, um fólk ið ynskja at arbeiða fulla tíð ikki fáa møguleika til tess, men er samstundis ivasom um, hvørt veruligur eftirspurningur er eftir fulltíðarstørvum á dagstovnunum.

– Tað er keðiligt og eisini løgið at man ikki skal kunna fáa fulla tíð. Fyrr arbeiddu øll fulla tíð. Tá vóru ynski um at gera møguleikar

Anita Fuglø, leiðari fyri Kommunala Arbeiðsgevarafelagið

fyri parttíðarstørvum. Skipanin bleiv tá broytt soleiðis, at hetta skuldi vera gjørligt. Nú hava vit hoyrt frá Pedagogfelagnum at fólk ynskja at arbeiða fulla tíð, men tá ið vit spyrja okkum fyri, so virkar tað ikki at vera so. Arbeiðir tú eitt láglønt starv, so verður lønin ógvuliga lág, um tú fert niður í tíð. So hetta er nokk heldur eitt ynski um eina hægri løn, enn eitt ynski um fleiri tímar.

Skal skipanin broytast aftur, tekur hetta tíð. Tað er ikki nakað sum kann gerast yvir nátt, sigur Anita Fuglø. Hetta ynskið um broyting má koma frá fakfelagnum. Ein møguleiki er at gera eina skipan har starvsfólkini verða minni knýtt at ávísu stovnum og heldur arbeiða fyri kommunurnar.

– Tað krevur av starvsfólkunum at tey eru fleksibul, ikki læsa seg fast í arbeiðinum á eini stovu ella einum stovni, men heldur arbeiða fyri kommunu og teir dagstovnar, ið eru í kommununi. So átti tað at verið lættari at skipa arbeiðið fulla tíð, um ynski vóru um tað.

Eftir nýggjastu tølunum hjá Skúladeildini á Mentamálaráðnum eru 44 % av starvsfólkunum í føroysku dagstovnunum

námsfrøðingar. Eftir dagstovnalógini eiga minst 2/3 av starvsfólkunum at vera námsfrøðingar. Í 2015 manglaðu minst 100 námsfrøðingar á dagstovnunum. Um hetta sigur Anita Fuglø:

– Man vil fegin liva upp til hetta, og talið av námsfrøðingum er vaksið nógv seinastu árin. Trupuleikin er, at eingir umsøkjari eru, tá ið størvini verða lýst, og tí verða hjálparfólk sett í staðin. Eina ferð ella tvær ferðir um árið verða størvini hjá hesum hjálparfólkunum lýst leys aftur, og um nakar námsfrøðingur søkjur, verður viðkomandi settur í staðin. Tað er serliga úti á smáu plássunum, at tað mangla nógvir námsfrøðingar.

Orsøkirnar til at ov fáir námsfrøðingar søkja arbeiðini á dagstovnunum eru nógvar. Anita Fuglø nevnið at tað partvís kann hava nakað við áhuga at gera, men eisini at møguleikin fyri at betra um inntøkuna í øðrum størvum kann trekkja.

– Tey sum arbeiða á serstovnunum hava ofta møguleika fyri at vinna meira í løn. Tey fáa viðbøtur fyri at arbeiða skeivar tíðir, kvøldar- og náttarvaktir, umframt at arbeiða langar vaktir.

Hildur Patursson, master í pedagogikki og fyrrverandi forkinna í Pedagogfelagnum, nevnið í samrøðu við Vikuskiftissosialin at í miðpunktinum eiga at vera rættindini hjá børnunum og teirra krav uppá námsfrøðingar. Hildur Patursson heldur, at vit politiskt mugu gera okkurt fyri at fáa fleiri námsfrøðingar at arbeiða á dagstovnunum. Hetta kann millum annað gerast við betri lønum og betri arbeiðsumstøðum. Um hetta sigur Anita Fuglø:

– Vit kunnu ikki geva bara einum starvsbólki lønarhækkun. Vit eru bundin at teimum lønarhækkunum, ið aðrir starvsbólkar fáa. Annars høvdu vit havt samráðingaruttan enda. Hóast stóra mangulin av handverkarum, hava vit ikki sett handverkaralønirnar upp. Vit kunnu heldur ikki fara út í kapping við landið. Landið og kommunurnar mugu halda eitt javnt lønarlag.

Minnst 100 námsfrøðingar mangla á dagstovnaøkinum

Tilmælini frá Mentamálaráðnum verða ikki fylgd

TJÓÐHILD PATURSSON

I Dagstovnalógini mælir Mentamálaráðið til, at minnst 2/3 av starvsfólkunum á dagstovnunum – vøggustovnum, barnagørdunum og frítíðarskúlunum – eru námsfrøðingar. Støðan er tó ein heilt onnur. Tøl frá Skúladeildini hjá Mentamálaráðnum vísa, at í 2015 vóru einans 44 % av starvsfólkunum á dagstovnunum útbúnir námsfrøðingar. Í alt vóru 718 fulltíðarstørv í dagstovnunum í 2009, harav 319 vóru námsfrøðingastørv, ímeðan hini 399 arbeiddu sum hjálparfólk. Um sama starvsfólkatal skal haldast, og Dagstovnalógin samstundis verða fylgd, áttu 160 av teimum 399 hjálparfólkunum, at verið námfrøðingar. Altso manglaðu, um Dagstovnalógin skuldi verða fylgd, 160 námsfrøðingar á dagstovnaøkinum í 2009.

Ov nógv fólk til arbeiðis?

Eingin vegleiðing um samlaða starvsfólkatalið er í Dagstovnalógini, men Almanna og Heilsumálaráðið hevur (tá ið tað enn var eitt samlað ráð) sent vegleiðing til Skúladeildina í Mentamálaráðnum um, at tað í barnagørdum eiga at vera minst 6 starvsfólkátímar fyri hvørt barn um vikuna, og í vøggutovunum minnst 10 starvsfólkátímar fyri hvørt barn um vikuna.

Skal hendan vegleiðingin fylgjast, umframt at Dagstovnalógin skal vera hildin, áttu í 2015 at verið 419 námsfrøðingar í fulltíðarstarvi og 209 hjálparfólk – hetta útroknað eftir samlaða barnatalinum í vøggustovu og barnagørdi sama árið. Eftir hesum manglaðu í 2015 sostatt 100 námsfrøðingar.

Hjálparfólkini vóru haraftur ímóti 190 ov nógv. Í alt vóru 90 fulltíðarstarvsfólk meira, enn tað ið var minstamarkið eftir tilmælunum.

Tað kann hugsast at manglandi talið á faglærdum, partvís verður vígað upp við hesum 90 eyka fulltíðarstøvnunum. Men í hvønn mun hevur tað týðning at starvsfólk á dagstovnunum eru faklærd, og í hvønn mun kunnu eyka ófaklærd vera sett í staðin fyri tað fakliga?

Nógv arbeiða niðurstetta tíð og flestu starvsfólk eru eru kvinnur

Tølini frá Skúladeildini í Mentamálaráðnum vísa harumframt, at 99 % av námsfrøðingunum á dagstovna økinum eru kvinnur, og at nógv arbeiða niðurstetta tíð. Í 2015 var miðal arbeiðsvikan hjá einum námfrøðingi á dagstovni 32,5 tímar. Høvdu allir námsfrøðingar á dagstovnaøkinum arbeitt fulla tíð, høvdu tað manglað umleið 25 fulltíðar námsfrøðingar á dagstovnunum.

Dagstovnalógin

(Løgtingslóg nr. 67, 10. mai 2000)

§ 8. Stk 4. Starvsfólkabýtið á dagstovnum skal í minsta lagi verða 2/3 til námsfrøðingatímar og í mesta lagi 1/3 til hjálparfólkátímar. Í serligum førum kann landsstýrismaðurin víkja frá hesum kravi.

Útrokningar	Námsfrøðingar	Hjálparfólk	Tilsamans
Starvsfólk í 2015	319	399	718
Starvsfólk um bæði tilmæli vóru fylgd	419	209	628
Munur	-100	190	90

Talva: Tal av námsfrøðingum og hjálparfólki í Føroysku dagstovnunum árið 2015, umframt hvat talið átti at verið, vóru bæði almennu tilmælini fylgd. Alt er umroknað til fulltíðarstørv. Tølini eru heintað úr hagtalgrunninum á hagstova.fo. Skúladeildin á Mentamálaráðnum savnaði tølini inn í janúar 2015.